

ปริมาณ
แกล =
เวกเตอร์

ปริมาณ
สเกลาร์

รายวิชา

วิทยาศาสตร์

รหัสวิชา ว22101

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ **2**

ผู้สอน

นายอรรถชัย ศิริวัฒนศักดิ์นา

ปริมาณ

เวกเตอร์

แค =

ปริมาณ

สเกลาร์

จุดประสงค์ของบทเรียน

ระบุและยกตัวอย่างปริมาณ
ระยะทางและการกระจัดของที่
บ่งชี้ว่าเป็นปริมาณสเกลาร์
และปริมาณเวกเตอร์ได้

ปริมาณ

เวกเตอร์

แค =

ปริมาณ

สเกลาร์

ใบ

กิจกรรม

ปริมาณเวกเตอร์ และปริมาณสเกลาร์

ภาควิชา วิทยาศาสตร์พื้นฐาน วัสดุวิชา ๖๒๑๑๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

วัน.....เดือน.....พ.ศ.....กลุ่มที่.....ชั้น.....

 ชื่อ - สกุล.....เลขที่.....

➡ ปริมาณสเกลาร์ (scalar quantities) คืออะไร?

➡ ทำไมต้องมีปริมาณเวกเตอร์?

➡ ปริมาณเวกเตอร์ (vector quantities) คืออะไร?

องค์ประกอบปริมาณเวกเตอร์

ปริมาณสเกลลาร์
(scalar quantities)

คือ = ไร

?

ปริมาณสเกลการ

คือ

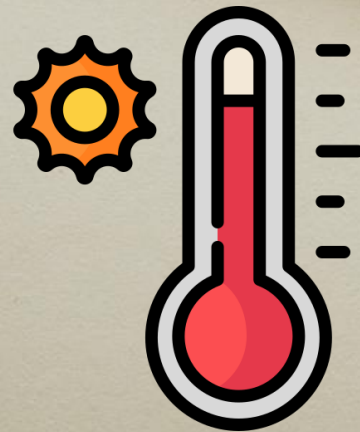
ปริมาณที่มีเฉพาะ = "ตัวเลข"

เท่านั้น ก็สามารถสื่อ

ความหมายได้สมบูรณ์ กล่าวคือ

สามารถเข้าใจได้ชัดเจน เช่น

เวลา มวล อุณหภูมิ ฯลฯ

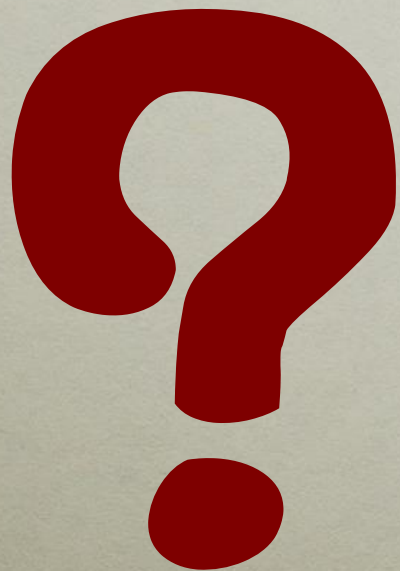
ทำไมต้องมีปริมาณ

เวกเตอร์

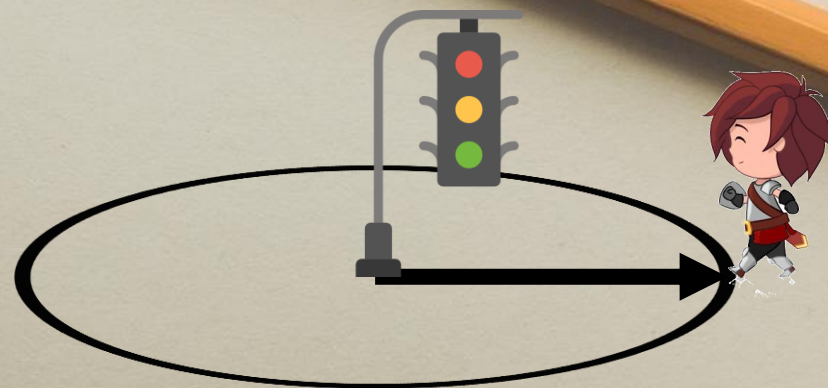

ทำไมต้องมีปริมาณ
เวกเตอร์

1. เพื่อให้สามารถระบุ
ตำแหน่งที่ชัดเจน
แน่นอนได้

ทำไมต้องมีปริมาณ
เวกเตอร์

2. เพื่อสามารถบอก
ผลกระทบที่จะเกิดขึ้น
ได้แน่นอน

ออกแรงผลักไปทางซ้าย

ปริมาณเวกเตอร์
(vector quantity)

$\vec{a}$
คือ = 75

?

ปริมาณเวกเตอร์

คือ

ปริมาณที่จ^ำต้องมี "ตัวเลข"

และ "ทิศทาง" จึงจะสามารถ

สื่อความหมายได้สมบูรณ์ เช่น

แรง, การกระจัด, ความเร็ว,

ความเร่ง, โมเมนตัม ฯลฯ

ใบกิจกรรม

กิจกรรม ปริมาณเวกเตอร์ และปริมาณสเกลาร์ 2

รางวัล วิทยาศาสตร์พื้นฐาน ระดับวิชา ๖๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

วัน.....เดือน.....พ.ศ..... กลุ่มที่.....ชั้น.....
ชื่อ - สกุล.....เลขที่.....

➡ ปริมาณเวกเตอร์และปริมาณสเกลาร์แตกต่างกันอย่างไร ?

➡ ห้าหนักเป็นปริมาณเวกเตอร์หรือปริมาณสเกลาร์ เพราะเหตุใด ?

➡ เวลาเป็นปริมาณเวกเตอร์หรือปริมาณสเกลาร์ เพราะเหตุใด ?

โจทย์ที่ 1

ให้นักเรียนเลือกคำที่กำหนดให้บนเส้นมีนช่องว่าง ให้ถูกต้อง

การกระจัด	ระยะทาง	จุดอ้างอิง
ปริมาณสเกลาร์	ตำแหน่ง	ปริมาณเวกเตอร์

ระยะทางเป็นปริมาณ

การกระจัดเป็นปริมาณ

ความยาวตามเส้นทางการเคลื่อนที่ของวัตถุ คือ

ระยะตามแนวเส้นตรงจากจุดเริ่มต้นถึงจุดสุดท้าย คือ

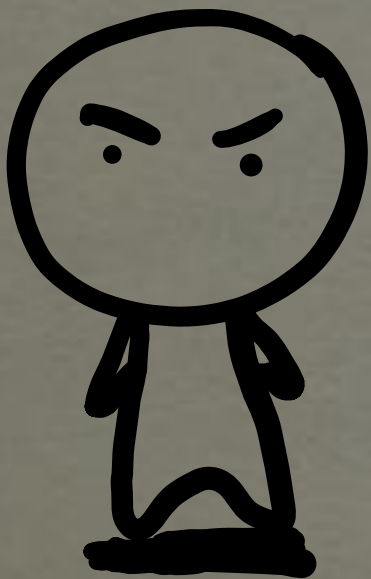
เรื่อง ปริมาณเวกเตอร์ และ ปริมาณสเกลาร์

ปริมาณเวกเตอร์และปริมาณสเกลาร์

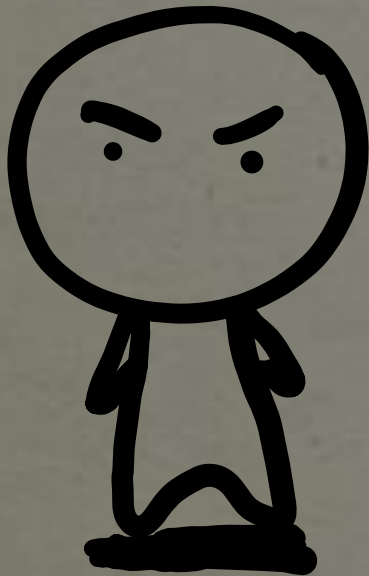
แตกต่างกันอย่างไร

ปริมาณเวกเตอร์และปริมาณสเกลาร์แตกต่างกัน คือ
ปริมาณเวกเตอร์เป็นปริมาณที่ต้องบอกทั้งขนาดและทิศทาง
เพื่อให้ทุกคนเข้าใจตรงกัน ส่วนปริมาณสเกลาร์เป็นปริมาณ
ที่บอกเฉพาะขนาดก็เข้าใจตรงกัน

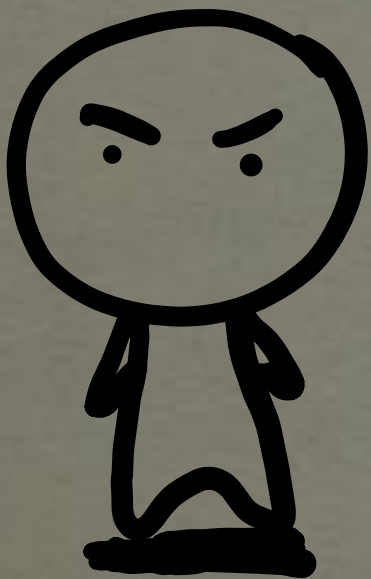

หน้าหน้าเป็นปริมาณเวกเตอร์หรือ
ปริมาณสเกลาร์ เพราะ=แน่ๆ

น้ำหนักเป็นปริมาณเวกเตอร์ เพราะเป็นปริมาณที่มีทั้ง
ขนาดและทิศทาง โดยน้ำหนักจะมีทิศทางลงสู่พื้นโลกเสมอ
เนื่องจากน้ำหนักของวัตถุเป็นแรงที่โลกดึงดูดวัตถุนั้น ๆ

เวลาเป็นปริมาณเวกเตอร์หรือปริมาณ
สเกลาร์ เพราะเหตุใด

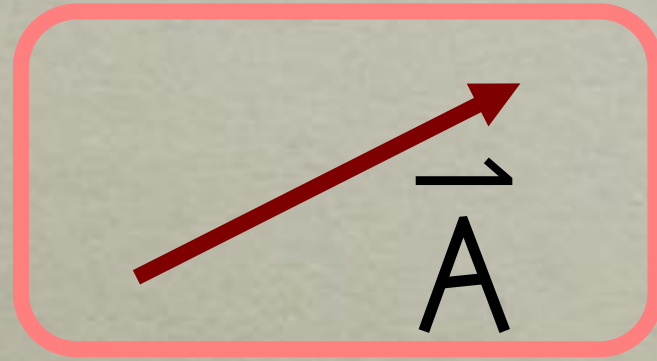

เวลาเป็นปริมาณสเกลาร์ เพราะเป็น
ปริมาณที่ไม่มีทิศทาง มีเฉพาะขนาด

องศา = กอบปริมาณเวกเตอร์

ลูกศร $\longrightarrow$ เวกเตอร์

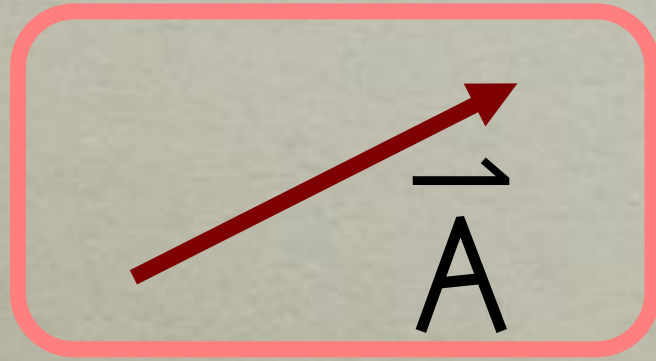

ทิศทางลูกศร $\longrightarrow$ ทิศทางของเวกเตอร์

ความยาวของลูกศร $\longrightarrow$ ขนาดของเวกเตอร์

องศา = กอบปริมาณเวกเตอร์

ลูกศร $\longrightarrow$ เวกเตอร์

สัญลักษณ์: $\vec{A}$ แทน เวกเตอร์ A

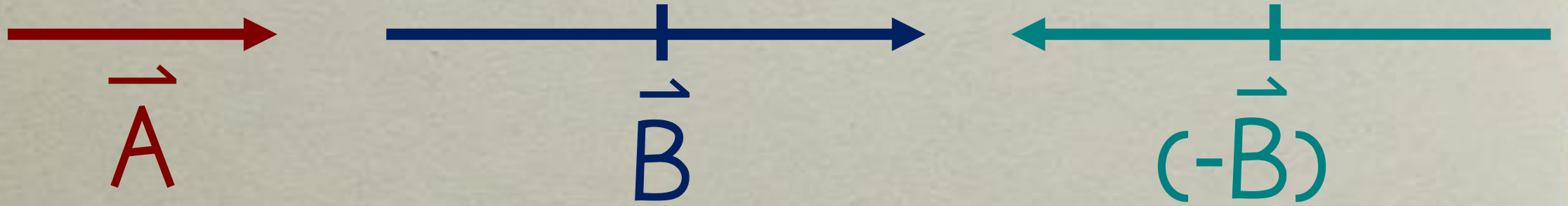
$|\vec{A}|$ หรือ A แทน ขนาดเวกเตอร์ A

การบวก **ลบ** เวกเตอร์

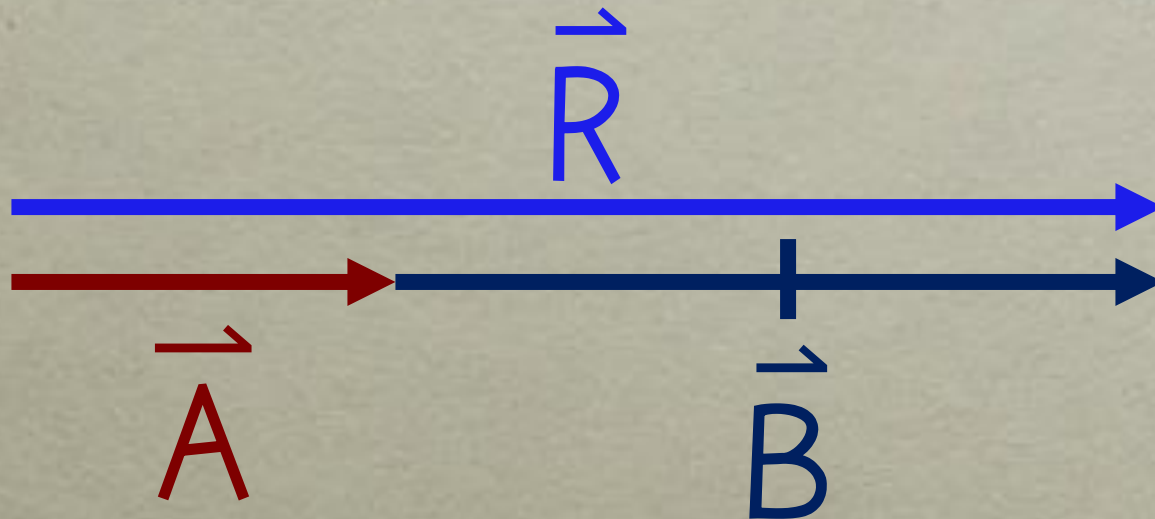
แบบที่ 1 ทิศทางขนานกัน

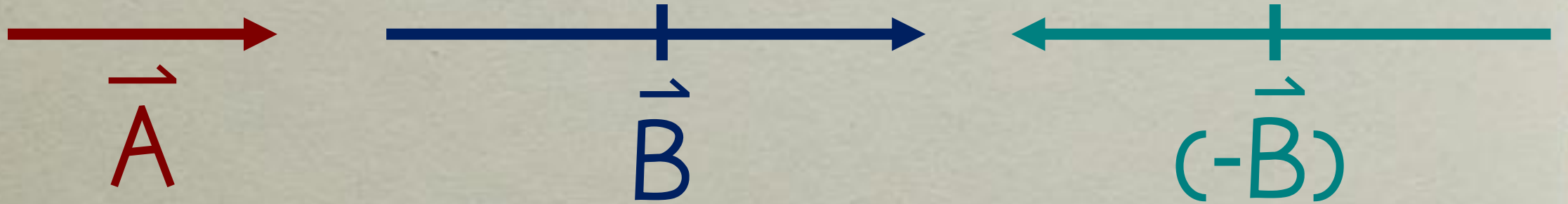
แบบที่ 1 ทิศทางขนานกัน

เมื่อ $\vec{A} + \vec{B}$ จะได้ผลลัพธ์เป็น $\vec{R}$

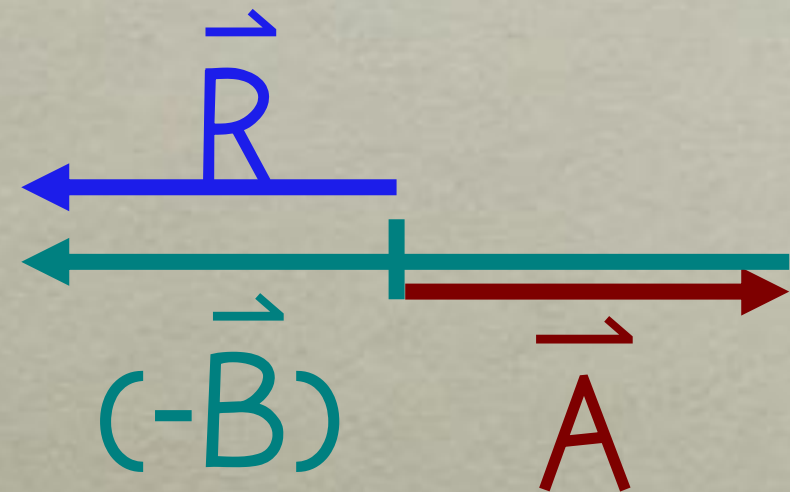

แบบที่ 1 ทิศทางขนานกัน

เมื่อ $\vec{A} - \vec{B}$ สามารถเขียนให้อยู่ในรูปแบบการบวกคือ

$\vec{A} + (-\vec{B})$ จะได้ผลลัพธ์เป็น $\vec{R}$

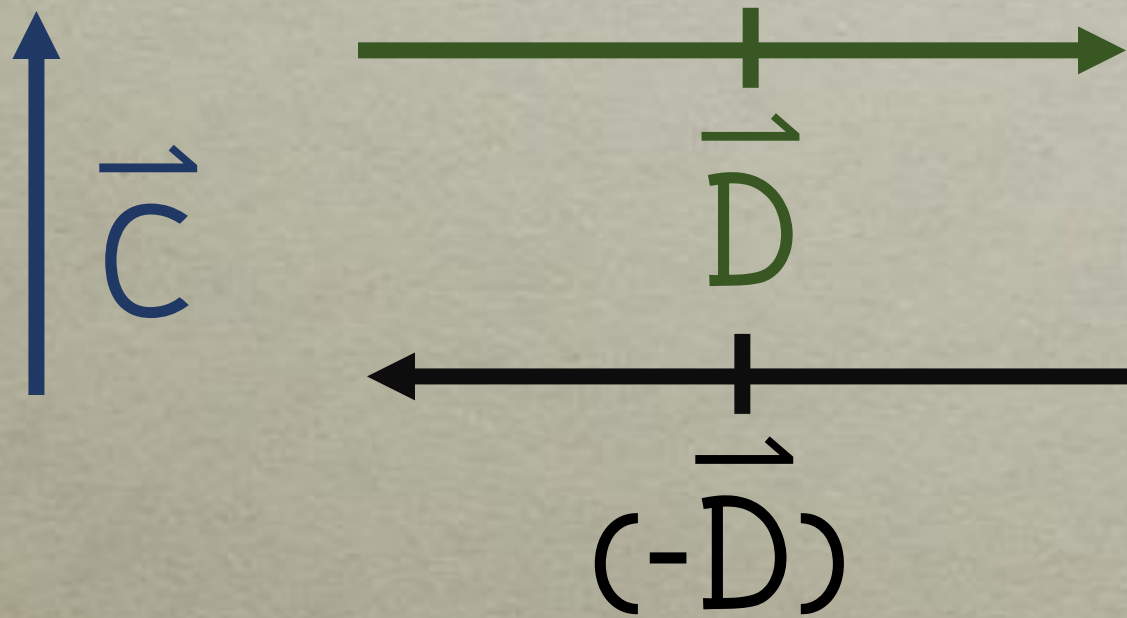

ดังนั้น การบวก ลบเวกเตอร์ แบบขนานกัน
สามารถนำขนาดของเวกเตอร์ทั้งสองมา
รวมกันตามพีชคณิตได้เลยโดย**เน้นขนาด**
และทิศทางเป็นสิ่งสำคัญ

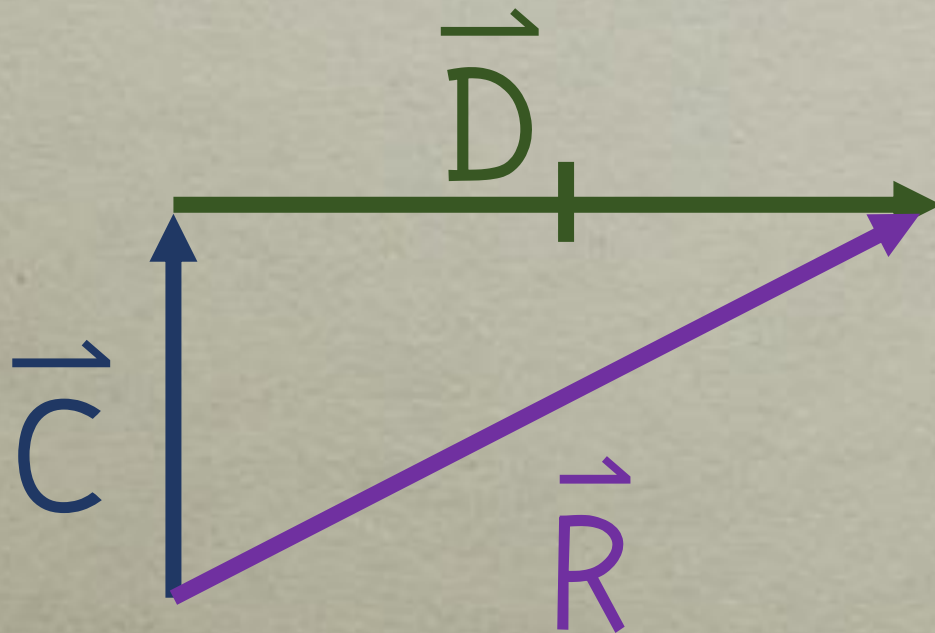
การบวก ลบ เวกเตอร์

แบบที่ 2 ทิศทางตั้งฉากซึ่งกันและกัน

แบบที่ 2 ทิศทางตั้งฉากซึ่งกันและกัน

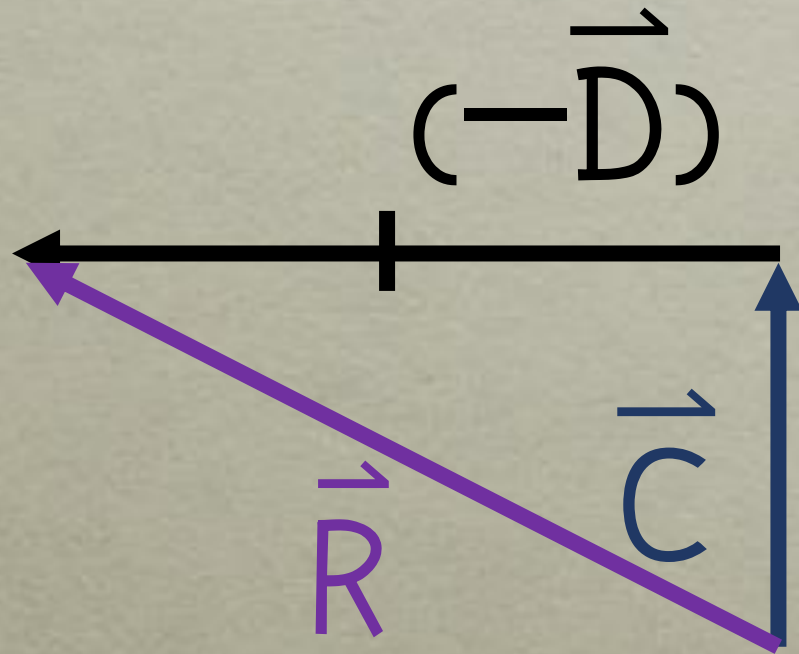
เมื่อ $\vec{C} + \vec{D}$ จะได้ผลลัพธ์เป็น $\vec{R}$

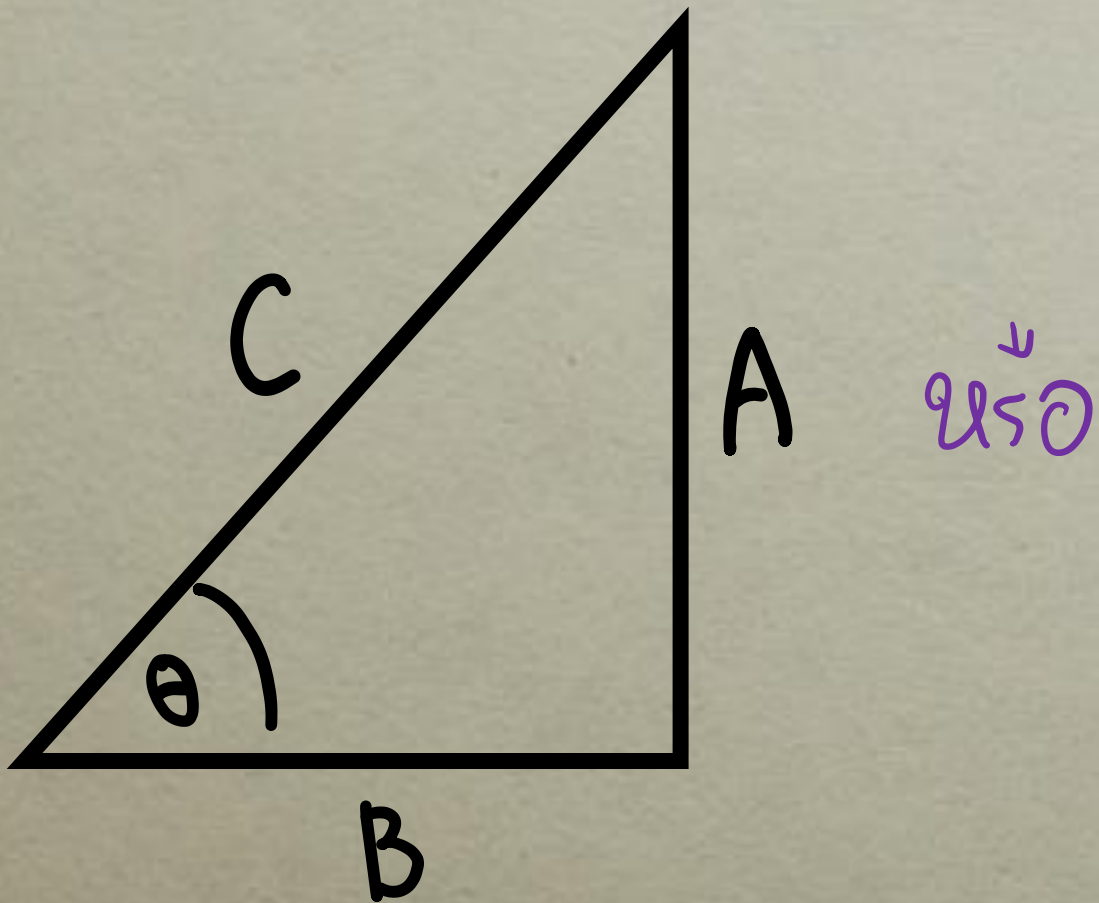
แบบที่ 2 ทิศทางตั้งฉากซึ่งกันและกัน

เมื่อ $\vec{C} - \vec{D}$ สามารถเขียนให้อยู่ในรูปแบบการบวกคือ

$\vec{C} + (-\vec{D})$ จะได้ผลลัพธ์เป็น $\vec{R}$

ดังนั้น การบวก-ลบเวกเตอร์ แบบตั้งฉากซึ่งกันและกัน
สามารถคำนวณโดยใช้ทฤษฎีบทพีทาโกรัส ดังนี้

$$C^2 = A^2 + B^2$$

$$C = \sqrt{A^2 + B^2}$$

โจทย์ที่ 1

ให้นักเรียนเลือกค่าที่กำหนดให้มาเติมลงในช่องว่าง ให้ถูกต้อง

การกระจัด

ระยะทาง

จุดอ้างอิง

ปริมาณสเกลาร์

ตำแหน่ง

ปริมาณเวกเตอร์

ระยะทางเป็นปริมาณ

ปริมาณสเกลาร์

โจทย์ที่ 1

ให้นักเรียนเลือกค่าที่กำหนดให้มาเติมลงในช่องว่าง ให้ถูกต้อง

การกระจัด

ระยะทาง

จุดอ้างอิง

ปริมาณสเกลาร์

ตำแหน่ง

ปริมาณเวกเตอร์

การกระจัดเป็นปริมาณ

ปริมาณเวกเตอร์

โจทย์ที่ 1

ให้นักเรียนเลือกค่าที่กำหนดให้มาเติมลงในช่องว่าง ให้ถูกต้อง

การกระจัด

ระยะทาง

จุดอ้างอิง

ปริมาณสเกลาร์

ตำแหน่ง

ปริมาณเวกเตอร์

ความยาวตามเส้นทางการเคลื่อนที่ของวัตถุ

คือ

ระยะทาง

โจทย์ที่ 1

ให้นักเรียนเลือกค่าที่กำหนดให้มาเติมลงในช่องว่าง ให้ถูกต้อง

การกระจัด

ระยะทาง

จุดอ้างอิง

ปริมาณสเกลาร์

ตำแหน่ง

ปริมาณเวกเตอร์

ระยะตามแนวเส้นตรงจากจุดเริ่มต้นถึงจุดสุดท้าย

คือ

การกระจัด

โจทย์ที่ 2

เวกเตอร์ $\vec{A}$ ขนาด 5 หน่วย และเวกเตอร์ $\vec{B}$ ขนาด 3 หน่วย
ดังรูป

$\vec{A}$

$\vec{B}$

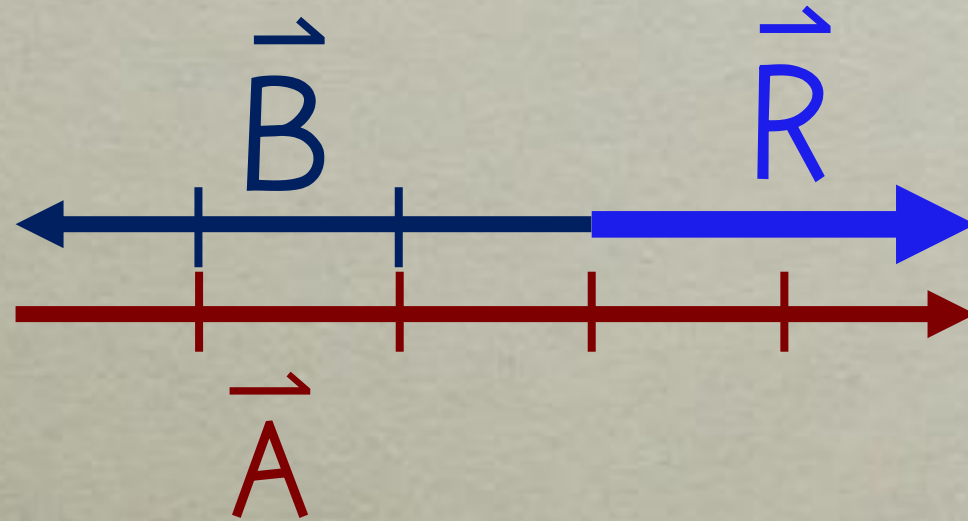
จงหาว่าเวกเตอร์ $\vec{A} + \vec{B}$ มีเวกเตอร์ลัพธ์เท่าใด

โจทย์ที่ 2

เวกเตอร์ $\vec{A}$ + $\vec{B}$

เวกเตอร์ $\vec{R}$ มีขนาดเท่ากับ $5 - 3 = 2$ หน่วย

มีทิศทางไปทางขวา

โจทย์ที่ 3

เรือแล่นไปทางทิศเหนือเป็นระยะทาง 30 กิโลเมตร
หลังจากนั้นแล่นไปทางทิศตะวันออกอีก 40 กิโลเมตร

- 1) ระยะทาง และการกระจัดเท่ากับเท่าไร
- 2) วาดภาพแสดงปริมาณเวกเตอร์

โจทย์ที่ 4

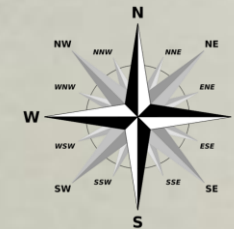

ออกแรงผลักกลิ้งไปทางทิศเหนือเป็นระยะทาง 10 เมตร
จากนั้นผลักไปทางทิศตะวันตกเป็นระยะ 20 เมตร

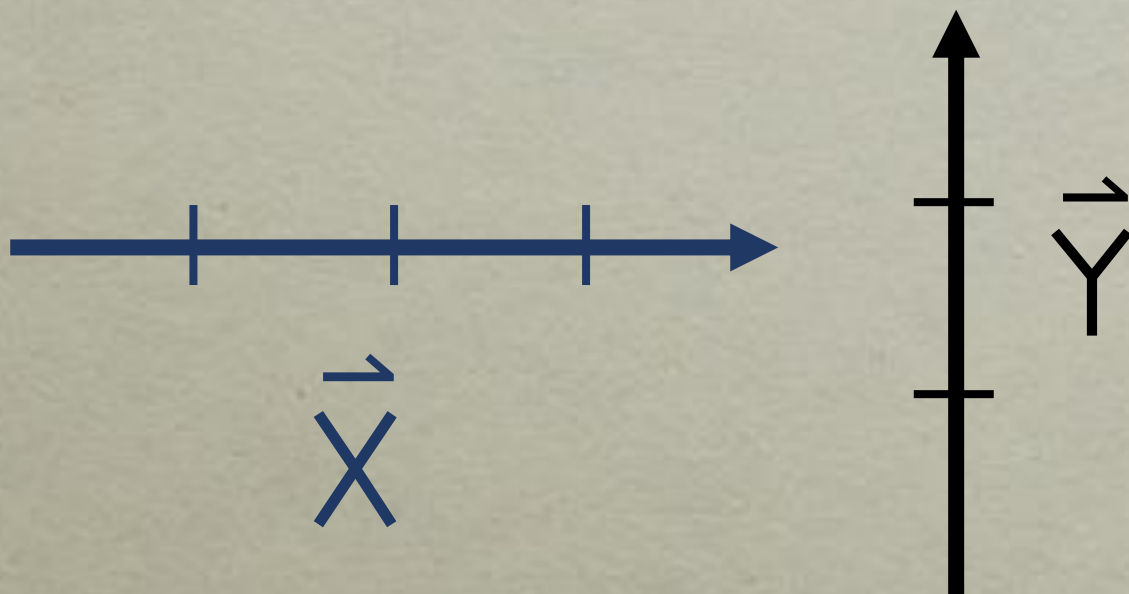
- 1) ระยะทาง และการกระจัดเท่ากับเท่าไร
- 2) วาดภาพแสดงปริมาณเวกเตอร์

โจทย์ที่ 5

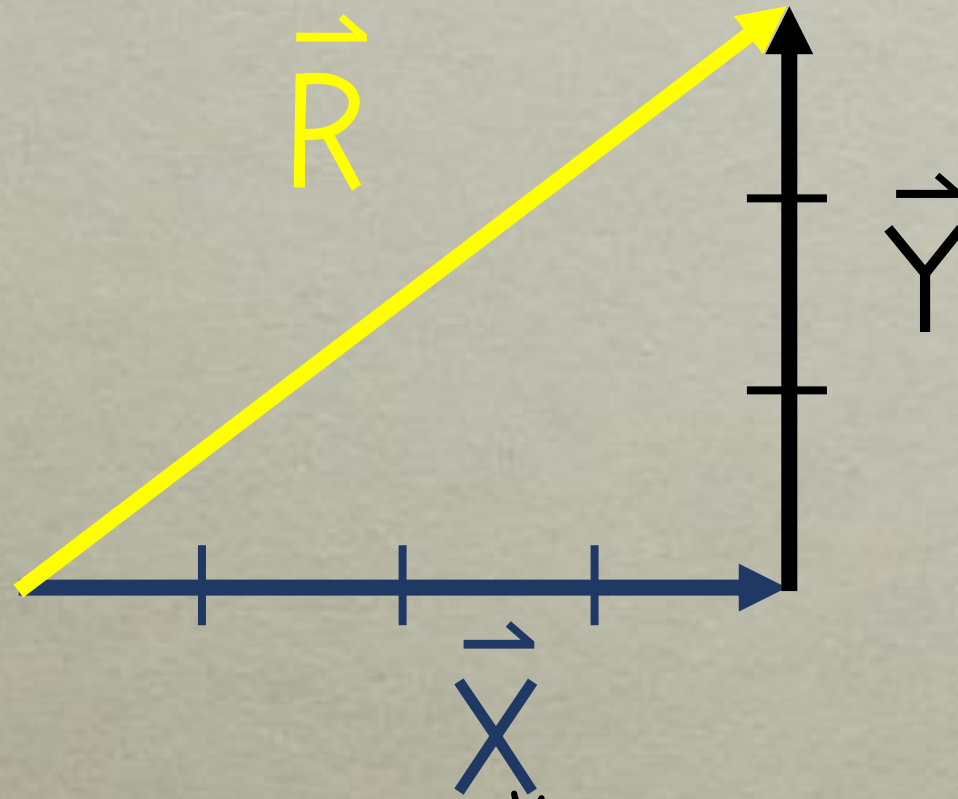

กำหนดให้ขนาดและทิศทางของเวกเตอร์ $\vec{X}$ และ $\vec{Y}$ ดังรูป

จงหาเวกเตอร์ลัพธ์

วิธีทำ

เวกเตอร์ลัพธ์เท่ากับ 5 หน่วยไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ

สรุป!

ปริมาณสเกลาร์ คือ ปริมาณที่มีเฉพาะ =

"ตัวเลข" เท่านั้น ก็สามารถสื่อ ความหมายได้สมบูรณ์

กล่าวคือ สามารถเข้าใจได้ชัดเจน เช่น เวลา มวล อุณหภูมิ ฯลฯ

ปริมาณเวกเตอร์ คือ ปริมาณที่จ=ต้องมี "ตัวเลข"

แกล= "ทิศทาง" จึงจ=สามารถสื่อความหมายได้สมบูรณ์ เช่น

แรง, การกร=จัด, ความเร็ว, ความเร่ง, มิเมนตัม ฯลฯ

การบวก ลบเวกเตอร์ **แบบขนาน**กันสามารถ

นำขนาดของเวกเตอร์ทั้งสองมารวมกันตามพีชคณิตได้

เลยโดยเน้นขนาดและทิศทางเป็นสำคัญ

การบวก-ลบเวกเตอร์ **แบบตั้งฉาก**ซึ่งกันและกัน

สามารถคำนวณโดยใช้ **ทฤษฎีบทพีทาโกรัส**